

UKM 05/13 Snakke sammen...

Hvordan snakker vi om seksualitet og samliv?

Etiske spørsmål som handler om seksualitet og samliv angår alle mennesker. Kirken og religiøse ledere har til alle tider uttalt seg om disse spørsmålene. De siste tiårene er det de etiske spørsmålene knyttet til forholdet mellom samboerskap, ekteskap, homoseksualitet og ekteskap mellom to av samme kjønn, som har vært mest omtalt i vår kirke.

For kirken er Bibelen en viktig rettesnor i slike samlivsetiske spørsmål. Utfordringen er at Bibelen kan leses på ulike måter. Flere ulike teologiske professorer, lærere og andre med teologisk utdanning har derfor jobbet sammen om disse etiske spørsmålene i mange år (les mer både om lærenemnda og om bispemøtets samlivsutvalg i faktaboksen). De teologiske utvalgene har drøftet ulike standpunkter, og enkeltpersonene som har vært med har hatt ulike syn på hva som er etisk riktig. Samtidig er det verd å merke seg at de som har jobbet med dette i denne sammenhengen (Lærenemnda og Samlivsutvalget), har konkludert med at ulike standpunkter i disse etiske spørsmålene ikke splitter kirken. Det er troen på Jesus Kristus som samler oss som kirke, ikke vår vurdering av enkelte etiske spørsmål. Samtalen om etiske spørsmål som handler om seksualitet og samliv fortsetter i kirken vår. Ungdommens kirkemøte (UKM) utfordres i denne saken til å si noe om hvordan vi kan snakke sant og respektfullt sammen om disse spørsmålene. Hvilke råd vil UKM gi til kirken når vi skal snakke om disse etiske spørsmålene fremover?

Noen premisser

For det første er det et poeng å være klar over at Bibelen er blitt til i en annen historisk tid enn vår noe Bispemøtets samlivsutvalg også har vært opptatt av. Bibelen omtaler den Gud vi tror på, men rommer også forestillinger og formuleringer som er knyttet til den historiske situasjon tekstene ble skrevet i. For oss kan det være et poeng å være oppmerksom på at verdier som for oss er selvsagte, som for eksempel likestilling og menneskerettigheter, var fremmede tanker for menneskene som levde da Bibelen ble skrevet. Det er derfor viktig for oss – særlig i etiske spørsmål – å være bevisst på den historiske forskjellen mellom da og nå.

For de andre har det vært et poeng for Bispemøtets utvalg å presisere at Bibelen er et evangelium for menneskene. Martin Luther sier: «Evangeliet handler ikke om hva vi skal gjøre for Gud, men om det Gud har gjort for oss» og «Se derfor til at du ikke lager en Moses av Kristus eller en lov eller

Fakta

Fakta

Den norske kirkes lærenemnd

ble opprettet ved kongelig resolusjon 19. febr. 1988.

Den norske kirkes lærenemnd er et selvstendig sakkyndig organ som etter

anmodning gir uttalelse i saker som gjelder den evangelisk-lutherske lære.

Den norske kirkes lærenemnd kan reises av biskopen i det

Læresak mot prester og kateketer kan reises av biskopen i det

bispedømmet hvor vedkommende gjør tjeneste. I andre saker enn

tjenestesaker og tilsetningssaker kan også Kirkemøtet anmode om

uttalelse fra lærenemnda.

Medlemmer i lærenemnda fra 2010: Alle tjenestegjørende

biskoper. Tre teologisk sakkyndige oppnevnt av de tre teologiske

fakulteter. Møtet for inntil fire år fra 2010: Harald Hegstad, MF og Ulla

Schmidt, KIFO. Fire lekemedlemmer valgt av Kirkemøtet for

inntil fire år fra 2010: Jofrid Myhre, Ådne Berge, Elsa Skarbøvik og

Jenny Skumsnes Moe.

Bispemøtets samlivsutvalg

I 2009 oppnevnte Bispemøtet et utvalg til å utrede spørsmålet om

en evangelisk-luthersk forståelse av ekteskapet, samt enkelte andre

spørsmål knyttet til samlivsordninger og samlivsetikk.

Bispemøtet gav følgende mandat for utvalget (jf sak BM 40/09):

Bispemøtet oppnevner med dette et utvalg til å utrede enkelte

spørsmål knyttet til ekteskap og samliv. Utvalget gis følgende

mandat: 1. Utvalget bes om å utrede Den norske kirkes forståelse av

ekteskapet som institusjon i et teologisk, kulturelt og rettslig

perspektiv. 2. Utvalget skal redegjøre for endringer i befolkningens

holdninger og praksis i samlivsspørsmål, samt endringer i

lovgivningen. Utvalget skal videre drøfte andre samlivsformer.

Utvalget skal i denne sammenheng utrede premisser for en kirkelig

samlivsetisk tenkning og veiledning.

UKM

lærebok av evangeliet». Dette betyr at vi som mennesker ikke kan gjøre oss fortjent til frelsen, og at våre etiske og moralske valg ikke har avgjørende betydning for vår frelse. Det betyr ikke at disse valgene er uviktige, men faktorens orden er viktig. Først frelser Gud oss, så følger vårt liv – som frelste og bevisste mennesker. Luther omtaler dette livet som et liv som både synder og rettferdig. Vi er frelst, men vi lever samtidig i en virkelighet hvor vi må ta stilling til rett og galt. Disse valgene er ikke alltid enkle å ta, og alle sammen tar vi noen ganger ukloke valg. Vi er likevel forpliktet til å søke Gud og Guds gode vilje for livet. I denne sammenhengen er Bibelen en viktig rettesnor, først og fremst som fortellingen om at Gud har skapt oss, frelst oss og ønsker at vi skal leve gode liv – med oss selv og med andre mennesker. For kristen seksualitets- og samlivsetikk betyr det at vi må spørre oss hvordan Gud ønsker at vi skal leve med vår seksualitet, og hvordan vi som kirke og samfunn kan legge til rette et godt liv med gode rammer for alle mennesker.

For det tredje er det viktig å huske at seksualitet og kjærlighet aldri kan reduseres til en sak eller et spørsmål. Det handler om mennesker og det handler om identitet. Når vi snakker om etiske spørsmål om seksualitet og samliv, angår det våre medmennesker – og det angår oss.

For det fjerde er det viktig å understreke at det i kirken er plass til flere syn på homofile og deres samliv. Lærenemda har vært tydelig på at det er Bibelsk belegg både for å mene at homofile bør få leve sammen i forpliktende samliv og for å mene at homofile ikke bør gjør det. Dette har også Kirkemøtet stilt seg bak. Bispemøtets utvalg for samlivsspørsmål er enige om at homofile som er glade i hverandre og vil leve sammen, må sikres trygge rammer om sitt samliv. Utvalgets medlemmer konkluderer likevel ulikt på spørsmålet om likekjønnede par skal få mulighet til å gifte seg i kirken. Alle disse standpunktene er legetime i kirken.

Hvordan kan vi snakke sammen om disse temaene på en god måte?

Utfordringsspørsmål til komiteen:

1. Har du noen gang erfart at en samtale eller dialog om disse spørsmålene blir vanskelig? Hva var det som gjorde det vanskelig eller krevende?
2. Har du noen gang erfart at en samtale eller dialog om disse spørsmålene er blitt en god samtale å delta i? Hva var det som gjorde at det ble en god opplevelse?
3. Hvilke råd vil dere og UKM gi til kirken når vi alle sammen skal snakke om disse etiske spørsmålene fremover?

Vedlegg: Utdrag fra samlivsrapporten punkt 2.4 Ungdom og seksualitet (s 19-20)

Bispemøtets samlivsutvalg forts:
Bispemøtets samlivsutvalg forts:
3. Følgende biskoper oppnevnes til medlem av utvalget: Tor B. Jørgensen, Helga Haugland Byfuglien, leder, Halvor Nordhaug, Tor B. Jørgensen. Han fungerer som sekretær for utvalget.
4. Bispemøtets generalsekretær fungerer som sekretær for utvalget.
5. Utvalget bes ferdigstille sitt arbeid innen 1. oktober 2011. Utvalget innstillingen Sammen. Samliv og I Februar 2013 leverte utvalget innstillingen Sammen. Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv. Utvalget er delt i sin innstilling. Et flertall i utvalget (6 medlemmer) vil at kirken skal åpne for vigsel av likekjønnede og (7 medlemmer) fastsette en ordning med ekteskap. Et inngått likekjønnet ekteskap. Et mindretall vil hverken gå inn for likekjønnet vigselsturgi (3 medlemmer) eller forbønns handling (2 medlemmer).
Veien videre:
Bispemøtet skal behandle samlivsspørsmålet på oktobermøtet 13. Kirkemøtet Samlivsrapporten på oktobermøtet som skjer etter UKM13. Kirkemøtet skal ta stilling til Den norske kirkes syn i april 2014.

Vedlegg til sak UKM 05/13

Utdrag fra Samlivsrapporten «Sammen» s.19-20

2.4 Ungdom og seksualitet

WHO opererer med følgende definisjon på hva seksualitet er: "Seksualitet er en integrert del av et hvert menneskes personlighet; kan ikke skilles fra andre sider av livet. Seksualitet er ikke det samme som samleie eller evnen til å få orgasme, seksualitet er mye mer. Den finnes i den energien som driver oss mot å søke kjærlighet, varme og nærhet. Seksualitet uttrykkes i det vi føler, hvordan vi beveger oss, og hvordan vi berører og berøres av andre. Seksualitet påvirker våre tanker, følelser, handlinger og vårt samspill med andre mennesker."

Seksualiteten kan deles inn i fem aspekter: biologiske, psykologiske, etiske, kulturelle og relasjonelle aspekter.

Den biologiske dimensjonen involverer hvordan kroppene våre er. Hvordan vi ser ut som mennesker er i stor grad biologisk bestemt. Hvordan kroppene våre forandrer seg i løpet av livet er eksempler på dette; hvordan pubertale kvinnebryster utvikler seg til å bli større og mer frodige og så gir etter for tyngdekraften etter eventuelt svangerskap og tidens tann. Eller hvordan en spinkel guttekropp vokser seg større og bredere over skuldrene, for så å synke mer sammen igjen når kroppen eldes. Alt dette handler om biologi. Vår generelle utvikling og vekst som kvinne eller mann er viktige faktorer i vår seksualitet.

Den psykologiske dimensjonen handler om holdninger, tanker og følelser knyttet til oss selv og andre. Den psykologiske dimensjonen er mindre konkret enn den biologiske. I stor grad handler denne dimensjonen om å lære, tolke, plassere og forstå. Følelser, erfaring, motivasjon, selvtillit, handlinger og holdninger er faktorer innen denne dimensjonen.

Den etiske dimensjonen innen seksualiteten handler særlig om våre tanker og følelser, handlinger og atferd når det gjelder hva som er rett og galt, godt og ondt på det seksuelle området. Det involverer spørsmål om hvordan vi behandler oss selv og andre. Det kan for eksempel være overveielser rundt det å delta i en eller annen form for seksuell aktivitet eller oppførsel.

Den fjerde dimensjonen er den kulturelle dimensjonen. Denne dimensjonen er på mange måter summen av alt som påvirker tanker og handlinger, både historisk sett og i vår egen samtid. Kulturen vi lever i påvirker vår seksualitet og preger våre handlinger, tanker og følelser. Den kulturelle dimensjonen er også en del av vår seksualitet, nemlig de tanker, følelser og handlingsmønstre vi har som er formet av vår kultur. Et eksempel på hva kulturen kan gi oss kan være hvordan vi forholder oss til det å være mann og kvinne i rolle, slik vi lever, men også i visse skikker. Vi har forskjellige typer kilder som påvirker innen kulturen. Tv, radio, film, internett og trykte medier er vesentlige påvirkningsfaktorer i den kulturen vi lever i.

I tillegg til disse fire dimensjonene, har vi relasjons-dimensjonen. Seksualitet er noe som er rettet mot andre, og noe som knytter oss til andre mennesker på forskjellige måter. Derfor bør også relasjon være med som en egen dimensjon ved vår seksualitet, nemlig hvordan vi forholder oss til andre som for eksempel noen vi elsker eller begjærer. Fordi vi er kropp og fordi vi er kjønn, vil alltid dette aspektet gjøre seg gjeldende når vi lever i samfunn med andre mennesker.